

[Úvodní Stránka](#) > ... > [Vaše Práva](#) > [Práva Nezletilých Osob Při Soudních Řízeních](#) > [Austria](#)

Práva nezletilých osob při soudních řízeních

Obsah zajišťuje

Rakousko

Rakousko

Rakouský občanský soudní řád stanoví obecné zásady pro výslech nezletilých, tj. osob ve věku do 18 let, v občanskoprávním řízení. Tyto zásady slouží k tomu, aby uspokojovaly zvláštní potřebu ochrany pro nezletilé, když jsou vystaveni stresujícím situacím při dotazování. V případě nezletilých může být od výslechu zcela nebo částečně upuštěno, a to buď na žádost, nebo z úřední povinnosti, jestliže by samotné šetření mohlo ohrozit blaho nezletilé osoby, s přihlédnutím k duševní vyspělosti, předmětu šetření a blízkému vztahu nezletilé osoby ke stranám řízení, neexistuje-li žádný jiný způsob jejich ochrany. V případě, že by výslech mohl ohrozit blaho nezletilé osoby pouze tehdy, kdy by se konal v přítomnosti stran nebo jejich zástupců, může být uspořádáno oddělené slyšení, tj. na jiném místě, které je v případě potřeby vedeno řádně kvalifikovanými odborníky. Je-li to v zájmu nezletilé osoby, může ji při výslechu doprovázet osoba, jíž důvěřuje. Má-li předmět občanskoprávního řízení věcnou souvislost s trestním řízením, je třeba pro výslech nezletilé osoby mladší 14 let, která je v tomto trestním řízení obětí, v občanskoprávním řízení ustanovit řádně kvalifikovaného odborníka, který výslech provede. V případě potřeby může být při veřejném ústním slyšení výslech veden s vyloučením veřejnosti.

Trestní řízení s mladistvými v Rakousku

Trestné činy mladistvých jsou trestné činy, kterých se dopustily osoby ve věku 14 až 18 let (§ 1 odst. 1 body 2 a 3 zákona o soudnictví ve věcech mladistvých [*Jugendgerichtsgesetz*, JGG]).

Stíhání trestních činů spáchaných nezletilými ve věku do 14 let je vyloučeno. Opatrovnický soud / soud pro rodinné záležitosti může v reakci na taková jednání pouze přijmout opatření, která zabezpečí a podpoří osobní rozvoj nezletilé osoby (§ 4 odst. 1 zákona JGG).

Mladistvé (tj. osoby ve věku 14 až 18 let), které se dopustí trestného činu, dále nelze potrestat v případě, že:

1. nejsou z určitých důvodů dostatečně vyspělí, aby si uvědomili nezákonnost jednání nebo aby jednali odpovídajícím způsobem, nebo
2. spáchali trestný čin před dosažením věku 16 let, jestliže se nedopustili vážného pochybení a neexistují žádné zvláštní důvody, které vyžadují uplatnění soudního systému pro mladistvé s cílem odradit je od páčání trestných činů.

Základním principem soudního systému pro mladistvé, který je zakotven především v zákoně JGG, je zabránit pachateli v páčání dalších trestných činů, a pomoci mu tak stát se zodpovědným občanem dodržujícím zákony (§ 5 odst. 1). Určitá procesní ustanovení zákona JGG a určitá omezení týkající se závažnosti sankcí se vztahují také na osoby ve věku 18 až 21 let, které jsou považovány za „mladé dospělé osoby“ (§ 1 odst. 5 a § 19 zákona JGG).

Pravidlem je, že v řízení proti mladistvým pachatelům a ve většině věcí proti mladým dospělým osobám se maximální doba uvěznění a maximální denní pokuta snižuje na polovinu. Minimální výše sankce neexistuje. Pokuty vypočtené na základě hodnoty, prospěchu nebo újmy, včetně zaplacení náhrady a zabavení, lze uložit pouze v rozsahu, ve kterém neohrožují další rozvoj obviněného (§ 5 odst. 4, 5 a 6 zákona JGG).

Pachatele, kteří jsou mladistvými a mladými dospělými osobami, nelze odsoudit k odnětí svobody na doživotí.

Trestný čin, za který lze uložit odnětí svobody na doživotí, a trestný čin, za který lze uložit odnětí svobody na 10 až 20 let, se trestá odnětím svobody v rozmezí od 1 do 15 let v případech, kdy se trestného činu dopustila mladistvá osoba starší 16 let, a odnětím svobody v rozmezí od 1 do 10 let (§ 5 odst. 2 zákona JGG). Trestný čin, za který lze uložit odnětí svobody v rozmezí od 10 do 20 let, se trestá odnětím svobody v rozmezí od 6 měsíců do 10 let (§ 5 odst. 3 zákona JGG).

Rakouské trestní řízení s mladistvými, které lze popsat jako „procesní dekriminalizaci“, poskytuje možnost upustit od stíhání nebo se jej vzdát. Státní zastupitelství musí od stíhání mladistvého pachatele upustit v případě, že za trestný čin lze uložit pouze pokutu nebo odnětí svobody na dobu nejvýše 5 let a dodatečná opatření se nezdají být nezbytná k tomu, aby mladistvého pachatele odradila od spáchání dalších trestných činů. Údajný pachatel však musí být stíhán vždy, když jednání mělo za následek smrt člověka (§ 6 odst. 1 zákona JGG). Soud musí po zahájení předběžného řízení nebo podání obžaloby za stejných podmínek pozastavit řízení s ohledem na trestný čin svým rozhodnutím až do skončení hlavního řízení (§ 6 odst. 3 zákona JGG).

Jeví-li se jako nezbytné, aby byl údajný pachatel formálně informován o nezákonné povaze určitého jednání, jako je například oznámené jednání, a o jeho možných následcích, opatrovnický soud tak musí učinit na žádost státního zastupitelství (§ 6 odst. 2 zákona JGG).

Za obecné podmínky, že trestný čin, jehož se dopustil pachatel, není považován za závažný, že trestný čin neměl za následek smrt osoby a že se potrestání nezdá být nezbytné k tomu, aby mladistvého pachatele odradilo od spáchání dalších trestných činů, je navíc státní zastupitelství povinno nabídnout obviněné osobě opatření v oblasti odvracení.

Existují čtyři druhy opatření v oblasti odvracení: zaplacení pokuty (§ 200 rakouského trestního řádu [*Strafprozessordnung*, StPO], veřejně prospěšné práce (§ 201 a 202 StPO), probační doba s podporou probačního úředníka a určitými podmínkami (§ 203 StPO) a mediace mezi obětí a pachatelem (§ 204 StPO). Za stejných podmínek může soud rovněž zastavit trestní řízení a nařídit opatření v oblasti odvracení.

Další možností, jak reagovat, je konstatování o vině bez uložení sankce (§ 12 zákona JGG) nebo s uložení sankce (§ 13 zákona JGG). Součástí podmínek může být pokyn, probační služby a soudní příkazy.

Podle § 12 zákona JGG by měl soud upustit od obvinění, lze-li mladistvému pachateli uložit mírný trest a lze-li předpokládat, že obvinění samo o sobě postačuje k tomu, aby pachatele odradilo od spáchání dalších trestných činů.

Podle § 13 zákona JGG nelze uložit žádnou sankci za trestný čin, jehož se dopustil mladistvý během probační doby s délkou trvání od 1 do 3 let, lze-li předpokládat, že obvinění a hrozba sankce samy o sobě nebo ve spojení s dalšími opatřeními mohou odradit pachatele od spáchání dalších trestných činů.

Reakci justičních orgánů na trestné činy mladistvých doplňuje možnost podmíněčného nebo nepodmínečného odsouzení.

Jeví-li se jako nezbytné, aby byl údajný pachatel formálně informován o nezákonné povaze určitého jednání, jako je například oznámené jednání, a o jeho možných následcích, opatrovnický soud tak musí učinit na žádost státního zastupitelství (§ 6 odst. 2 zákona JGG).

S cílem předejít negativním důsledkům zejména krátkodobého zadržení by měla být vyšetřovací vazba uvalována pouze tehdy, kdy je to nezbytné a není možná žádná jiná reakce. Vyšetřovací vazbu nelze uvalit v případě méně závažných trestných činů.

Státní zástupci a soudci mají povinnost pravidelně posuzovat, zda je vyšetřovací vazba nezbytná. Proto je nutné v zájmu prozkoumání jiných procesních možností organizovat konference zahrnující sociální síť pro mladistvé pachatele (konference se sociální sítí), aby bylo možné se vyšetřovací vazbě vyhnout.

V téměř každém případě musí být dále provedeno individuální posouzení („studie zaměřená na podmínky mladistvých“), jež by mělo zohledňovat zejména osobnost a vyspělost, ekonomické, sociální a rodinné podmínky – včetně prostředí pro život – a mimořádnou zranitelnost mladistvého pachatele.

V neposlední řadě rakouské trestní právo mladistvých zajišťuje, aby soudci a státní zástupci zabývající se trestním řízením proti mladým lidem měli příslušné kompetence v této oblasti a měli zajištěn přístup ke zvláštní

odborné přípravě.

„Nástroje“ rakouského zákona o soudnictví ve věcech mladistvých tedy umožňují státním zástupcům a soudcům vynášet nejlepší možná rozhodnutí v trestním řízení proti mladistvým pachatelům a zajišťovat maximální úroveň opatření restorativní justice.

Provedení směrnice o trestním řízení proti mladistvým ve vnitrostátním právu (směrnice (EU) 2016/800 ze dne 11. května 2016 o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, Úř. věst. L 132, 11.5.2016, s. 1) rovněž zajišťuje, že jsou mladiství při prvním výslechu na policii aktivně zastupováni obhájcem (to bylo v každém případě bez výjimky zajišťováno u všech trestních řízení z důvodu trestného činu). Je-li to přiměřené, výslechy ze strany policie a dalších orgánů činných v trestním řízení musí být navíc audiovizuálně nahrávány (zejména v případě, že není přítomen žádný právní poradce) a práva na informace pro mladistvé podezřelé byla rozšířena v souladu s ustanoveními směrnice o trestním řízení proti mladistvým. Ostatní ustanovení směrnice stanoví práva již obsažená v zákoně JGG.

- Práva dětských obětí v trestním řízení:

V rakouském trestním řízení existuje kromě obecných práv obětí (§ 66 a násl. StPO) široké spektrum zvláštních práv a opatření na ochranu dětských obětí, jako například:

- ustanovení kurátora pro dětské oběti v případech uvedených v § 66a odst. 3 StPO;
- informace o útěku a navrácení a prvním nekontrolovaném propuštění z instituce nebo o bezprostředně se blížícím či skutečném propuštění vězněného, včetně pokynů poskytnutých mu za účelem ochrany oběti (§ 106 odst. 4 a § 149 odst. 5 rakouského zákona o vězeňské službě [*Strafvollzugsgesetz*]);
- psychosociální a soudní pomoc v trestním řízení podle § 66b StPO (viz níže);
- možnost samostatného a účinného zpětného přezkumu vyšetřování a hlavního řízení s cílem předejít přímému kontaktu mezi svědky a obviněnými (§ 165 a 250 StPO);
- v případě kontradiktorního projednání věci je svědek zbaven povinnosti podávat další důkazy, přičemž zápis z kontradiktorního projednávání je možné přečíst při hlavním výslechu (§ 252 odst. 1 bod 2a StPO);
- ochrana totožnosti svědka (§ 10 odst. 3, § 161 odst. 1 a § 162 StPO);
- ochrana soukromí svědků (§ 228 odst. 4 StPO; § 7a odst. 1 bod 1 zákona o sdělovacích prostředcích [*Mediengesetz*]);
- možnost být vyslechnut jako svědek doma nebo na kterémkoli jiném místě (například v případě nemoci, křehkosti, odůvodněných okolností – § 160 odst. 1 a § 247a StPO);
- oběti mladší 18 let jsou vždy považovány za mimořádně zranitelné a v trestním řízení mají kromě obecných práv obětí zvláštní práva, která jsou uvedena v § 66a odst. 2 StPO:
  - být vyslechnut osobou stejného pohlaví (§ 66a odst. 2 bod 1),
  - je-li to možné, mít při výsleších s obětí během přípravného a soudního řízení k dispozici tlumočnické služby (§ 66 odst. 3) poskytované osobou stejného pohlaví (bod 1a),
  - odmítnout odpovídat na otázky týkající se podrobností trestného činu, pokud považují popisování těchto podrobností za nepřiměřené, nebo odpovídat na otázky týkající se okolností velmi osobní (bod 2),
  - požadovat, aby byly během přípravného a soudního řízení vyslýchány citlivě (§ 165 a § 250 odst. 3 StPO) a v každém případě způsobem popsaným v § 165 odst. 3 StPO, v případě potřeby odborníkem (bod 3) – zejména jde-li o nezletilou oběť, jejíž sexuální integrita může být narušena trestným činem, z jehož spáchání byl obviněný obviněn,
  - požadovat vyloučení veřejnosti po dobu procesu (§ 229 odst. 1 StPO) (bod 4);
  - být neprodleně informován z moci úřední ve smyslu § 172 odst. 4, § 177 odst. 5 a § 181a StPO (bod 5) a
  - být doprovázen při výslechu osobou, které důvěřuje (§ 160 odst. 2 StPO) (bod 6).
- Podle § 70 odst. 1) StPO by měly být zvláště zranitelné oběti informovány o svých právech podle § 66a StPO nejpozději při svém prvním výslechu.
- Informace o zákonných právech obětí musí být rovněž poskytovány v jazyce a způsobem, které jsou pro ně srozumitelné, s přihlédnutím k jejich specifickým osobním potřebám.
- Podle § 160 odst. 3 StPO lze oběti, které jsou mladší 14 let, vyslýchát pouze v přítomnosti osoby, které důvěřují. Může se jednat o právního zástupce, osobu poskytující právní pomoc nebo jinou osobu, jíž důvěřují. Všechny ostatní oběti, zejména ty, které dosáhly věku 14 let, ale jsou mladší 18 let, mají rovněž nárok být vyslechnuty v přítomnosti jimi zvolené osoby, jíž důvěřují. Toto právo musí být uvedeno v předvolání k výslechu svědků.

- Od roku 1997 byla u všech soudů, u nichž je vedeno trestní řízení, zřízena speciální místnost uzpůsobená pro výslechy dětí.

Jedním z důležitých nástrojů v oblasti ochrany obětí je psychosociální a soudní pomoc v trestním řízení. Ta je bezplatně poskytována určitým kategoriím osob na jejich žádost.

Psychosociální a soudní pomoc je dostupná:

- pro oběti, které byly úmyslným trestným činem vystaveny násilí nebo nebezpečnému vyhrožování, jimž byla porušena jejich sexuální integrita či sebeurčení nebo při spáchání takového trestného činu zneužita jejich osobní závislost,
- v případě, že jste blízkým příbuzným osoby, která v důsledku trestného činu zemřela, nebo jste byli jako příbuzný svědkem tohoto trestného činu,
- pro oběti teroristických trestných činů,
- pro oběti typického protiprávního činu „nenávistného projevu na internetu“. Může se jednat o trvalé pronásledování, soustavné obtěžování prostřednictvím telekomunikací nebo počítačového systému („kybernetická šikana“) a podněcování k nenávisti. Patří sem rovněž trestné činy, jako je urážka na cti, obvinění z trestného činu, který byl již zamítnut, urážka a pomluva, pokud existují určité náznaky, že trestný čin byl spáchán prostřednictvím telekomunikací nebo počítačového systému,
- pro nezletilé osoby, které byly svědky násilí v nejbližším sociálním okolí (násilí v rodině, násilí na dětech).

Pomoc je nutná k zabezpečení práv oběti a zajišťuje ji organizace na podporu obětí.

Psychosociální pomoc zahrnuje přípravu oběti na trestní řízení a s tím spojenou emoční zátěž a dále její doprovázení při výsleších, kdy je vyslýchána jako svědek, poskytování soudní pomoci a právního poradenství a právní zastupování oběti v trestním řízení advokátem (§ 66b StPO). Osobám, jejichž sexuální integrita mohla být porušena a které ještě nedosáhly věku 14 let, se v každém případě poskytuje psychosociální pomoc.

Spolkové ministerstvo spravedlnosti je oprávněno smluvně zajistit vhodné a osvědčené instituce k poskytování podpory osobám uvedeným v prvním odstavci, a to po ověření právních požadavků (§ 66b odst. 3 první polovina věty StPO). Spolkové ministerstvo spravedlnosti uzavřelo smlouvy s celou řadou vhodných a osvědčených institucí za účelem poskytování psychosociální anebo soudní pomoci, z nich mnohé, například centra pro ochranu dětí, centra pro prevenci násilí a intervenční centra, se specializují na práci s dětmi.

■ Poslední aktualizace: 26/07/2024

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.